

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

А Проводиться аналіз технологій і методів навчання при формуванні комунікативної компетентності студентів. Визначено підхід і принципи, в основі яких відбувається процес формування комунікативної компетентності майбутніх спеціалістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій навчання. Також розглядається процес формування комунікативної компетентності, як система складових, які нероздільно пов'язані між собою для ефективного формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців і методи навчання, що інтегруються з даними засобами навчання.

Ключові слова: інтеграція; інформаційно-комунікаційні технології навчання; комунікативна компетентність

Актуальність проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими практичними завданнями. Комунікативна компетентність в умовах глобалізації світового співтовариства займає провідне місце. Тому на нині приділяється велика увага інтеграції засобів інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) навчання. Процес формування комунікативної компетентності є складним і багатоаспектним явищем. Процес комунікативної підготовки дуже різниться в залежності від закладу освіти. Велике значення має кількість достатньо виділеного часу на ґрунтовне й ефективне формування комунікативних навичок і вмінь.

Застосування інформаційно-комунікаційних технологій у вивченні іноземної мови, безсумнівно, має велике практичне значення, а саме:

- є ефективним засобом візуалізації навчального матеріалу;
- допомагає у здійсненні особистісно зорієнтованого підходу до навчання;
- сприяє розширенню кругозору студентів і підвищенню їхнього культурного рівня;
- є засобом підвищення мотивації до вивчення предмета;
- стимулює пошукову діяльність студента і сприяє розвитку його творчих здібностей.

Переваги впровадження ІКТ – це ефективний допоміжний технічний наочно-слуховий засіб; допоміжний засіб навчально-пізнавальної діяльності студентів; засіб підвищення мотивації та бажання вивчати англійську мову; засіб підвищення інтерактивної та комунікативної діяльності.

Переваги використання ІКТ: за короткий час особистість спроможна засвоїти та переробити великий обсяг інформації. Фактичне сприйняття демонстраційних матеріалів є в 60 тисяч разів швидшим, аніж тексту, який читаємо [8].

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Проблемою формування комунікативної компетентності займається багато науковців, серед яких варто виокремити В. Бикова, М. Жалдака, М. Згуровського, В. Кухаренко, Н. Морзе, С. Ракова (Україна).

Розвиток і впровадження ІКТ в освіті постійно досліджуються і вченими міжнародних організацій: ЮНЕСКО, ООН, Європейського Союзу, Ради Європи тощо. Цьому питанню присвячені праці С. Пейперта, М. Резніка (США); Е. Патаракіна, Є. Полат, А. Хуторського, Б. Ярмахова, О. Ястребцева (Росія) та інших дослідників. Проблеми впровадження ІКТ у процес навчання в технічних університетах присвячені роботи К. Власенко, В. Клочка, Т. Крилової, Т. Максимової, І. Реутової, Ю. Триуса та ін.

Усе частіше в освітньому процесі формування комунікативної компетентності використовуються засоби інформаційно-комунікаційних технологій навчання.

До даних засобів навчання відносять програмні, програмно-апаратні та технічні засоби та пристрої, що функціонують на базі мікропроцесорної, обчислювальної техніки, а також сучасних систем трансляції інформації, інформаційного обміну, що забезпечують операції збирання, продукування, накопичення, зберігання, оброблення, передавання та захисту інформації та можливість доступу до інформаційних ресурсів локальних і глобальних комп'ютерних мереж [3, с. 420].

До засобів інформаційно-комунікаційних технологій навчання відносяться ресурси мережі Інтернет, засоби комп'ютерного навчання та засоби телекомунікацій.

Ефективність і результативність формування комунікативної компетентності студентів визначається багатьма аспектами. Важливу роль відіграє вибір необхідної технології навчання, що гармонує з вибраними засобами навчання та сприяє досягненню поставлених цілей.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Із аналізу праць науковців, які стосуються питань комунікативної компетентності в умовах глобалізації світового співтовариства, можна зробити висновок у нагальній необхідності аналізу кількості достатньо виділеного часу на ґрунтовне й ефективне формування комунікативних навичок і вмінь при підготовці спеціалістів у закладах вищої освіти.

Метою теоретичного науково-педагогічного дослідження є визначення сучасних технологій навчання, що можуть інтегруватися із засобами інформаційно-

комунікаційних технологій навчання для ефективного формування комунікативної компетентності майбутніх спеціалістів.

Викладення основного матеріалу. Процес формування комунікативної компетентності треба розглядати як систему складових, що нероздільно пов'язані між собою.

Формування комунікативної компетентності студентів вимагає таких методів навчання, які б ефективно інтегрувалися з даними засобами навчання та сприяли мотивації формування комунікативної компетентності та постійного прагнення до її вдосконалення.

Аналізуючи формування комунікативної компетентності, можна виділити загальні принципи, що визначають специфіку методів її формування у студентів закладів вищої освіти. Отже формування комунікативної компетентності має здійснюватися на основі таких принципів:

- принцип наочності навчання, що полягає у демонстрації навчального матеріалу засобами ІКТ-технологій навчання;
- принцип професійної спрямованості, що забезпечується використанням засобів навчання, які за своїм змістом і призначенням надаватимуть процесу формування комунікативної компетентності професійного спрямування;
- принцип самодостатності засобів навчання забезпечується використанням дидактичних можливостей засобів інформаційно-комунікаційних технологій навчання;
- принцип орієнтації на самонавчання, який полягає у перенесенні головного акценту на самостійну підготовку формування комунікативної компетентності студентів із використанням останніх засобів ІКТ-технологій навчання;
- принцип інтерактивності навчання здійснюється у забезпеченні зворотного зв'язку завдяки використанню інформаційно-комунікаційних засобів;
- принцип самооцінки в навчанні забезпечується завдяки використанню в освітньому процесі формування комунікативної компетентності комп'ютерних програм тестування й оцінки знань.

Процес формування комунікативної компетентності студентів повинен відбуватися на засадах створення таких умов та організації навчання, що характеризуються гуманністю, врахуванням індивідуального потенціалу кожного студента для розвитку вдосконалення його комунікативних навичок і вмій. Створення таких умов передбачає особистісно зорієнтоване навчання, яке базується на засадах діалогічної взаємодії, пізнавального інтересу, співтворчості, ситуацій вибору, рефлексії, стимулювання, збереження емоційної комфортності [1, с. 627].

Використання таких засобів навчання допомагає підвищити ефективність професійно-навчального

процесу та розвивати комунікативну компетентність студента завдяки використанню ресурсів інформаційно-комунікаційних засобів навчання; створити умови для повноцінної самостійної роботи, зробити їх активними учасниками процесу пізнання, саморозвитку та самоосвіти, розвивати їх відповідальність і критичне мислення за допомогою самостійності в інтерпретації інформації залежно від особистого та професійного досвіду; розвивати особистість майбутніх фахівців, їхні творчі здібності, навички самостійного пошуку й оцінки інформації, застосування отриманих знань на практиці [5, с. 487–488].

Існують різні підходи щодо формування комунікативної компетентності майбутніх спеціалістів.

Найоптимальнішим є суб'єктно-діяльнісний підхід, який вимагає зміни сутності освітнього процесу і ставить у центр особу, яка навчається. Цей підхід реалізовується шляхом урахування особистісної специфіки особи, яка навчається та урахуванням індивідуальних особливостей особистості педагога і шляхом послідовної індивідуалізації всього педагогічного процесу. Суб'єктно-діяльнісний підхід дозволяє індивідуалізувати освітній процес і проявити самостійність у плануванні, організації та контролі своєї діяльності [6, с. 97].

Також великої уваги заслуговує так звана технологія контекстного навчання, в основі якої лежить моделювання майбутньої професійної діяльності фахівців, що сприяє розвитку комунікативних умінь і мотивації. Її ще називають як метод «кейс-стаді». Він ґрунтується на навчанні шляхом вирішення конкретних завдань-ситуацій. Мета цього методу полягає у спільному обговоренні ситуації та прийнятті практичного вирішення проблеми. Цей метод вчить студентів дискутувати, відстоювати свою думку та переконувати опонентів [2, с. 9].

Ще один метод, який набуває нині особливої актуальності та широко застосовується в освітньому процесі є метод ділових і рольових ігор. Цей метод визначають як програвання певної ситуації особами, внаслідок чого визначається результат. Ділові ігри сприяють активізації мислення, забезпечують формування комунікативної компетентності, сприяють розвитку колективних форм спілкування та підвищують самостійність майбутнього фахівця.

Нині особливої актуальності набирає робота з електронним підручником, що передбачає застосування інтерактивних методів навчання, що сприяють покращенню сприйняття навчальної інформації та розвитку навичок спілкування [4, с.117].

Висновки та перспективи подальших наукових досліджень. Отже, на сучасному етапі розвитку освіти дедалі більшого значення набуває активне використання засобів нових інформаційних технологій як у навчаль-

ній, так і у викладацькій діяльності. Сучасні інформаційні технології відкривають майбутнім фахівцям доступ до нетрадиційних джерел інформації, підвищують ефективність самостійної роботи, дають абсолютно нові можливості для творчості, знаходження і закріплення професійних навичок, дозволяють реалізувати принципово нові форми і методи навчання [7].

Проаналізувавши існуючі технології навчання, можна прийти до такого висновку: формування комунікативної компетентності майбутніх спеціалістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій навчання варто здійснювати на основі суб'єктно-діяльнісного підходу із застосуванням технологій і методів проблемного, контекстного, інтерактивного навчання у поєднанні з традиційними методами навчання. Це призведе до розвитку та вдосконалення комунікативної компетентності майбутніх спеціалістів.

Ильчишин Наталия. Информационно-коммуникационные технологии в заведениях высшего образования.

А *Анализируются технологии и методы обучения при формировании коммуникативной компетентности студентов. Определён подход и принципы, на основе которых следует осуществлять процесс формирования коммуникативной компетентности будущих специалистов средствами информационно-коммуникационных технологий обучения. Также рассматривается процесс формирования коммуникативной компетентности, как система составляющих, которые неразрывно связаны между собой для эффективного формирования коммуникативной компетентности будущих специалистов и методы обучения, интегрирующиеся с данными средствами обучения.*

Ключевые слова: интеграция; информационно-коммуникационные технологии обучения; коммуникативная компетентность

Ilchyshyn Natalia. Information and communication technologies in higher educational staff.

S *The article reveals the problems of integration of information and communication technology training. It covers technologies and methods used in the formation of the communicative competence of students. This process is complex and multifaceted phenomenon very different depending on the institution. Of great importance is that industry professionals which we are preparing. This in turn determines the approach and the principles on which the process of communicative competence of the future experts by means of information and communication technologies. We counted the number of allocated enough time for a thorough and efficient formation of communicative skills. We also think of communicative competence as system components are inextricably linked to effective formation of communicative competence of future specialists and teaching methods that integrate data with training. Described principles of creation and training, which are the basis of communicative competence of students. Dedicated general principles governing the specific methods of education high school students. There are different approaches to training of communicative competence of future professionals. The best is the subject-activity approach. It requires a change in the essence of the educational process and puts at the center of a person who qualifies. Analysis of communicative competence and dedicated general principles governing the specific methods of education high school students. These principles are well described in the article. Also mentioned conditions based on which the process of formation of communicative competence of students. They play an important role in this study. By means of ICT related training resources on the internet, computer training and telecommunications, so they play the principal place of learning. Also noteworthy is a large so-called contextual learning technology, which is based on modeling future careers professionals that promotes communication skills and motivating students. Since the issue of communicative competence is very important today, the more scientists involved in this problem. The article contains a number of scientists who study, analyze and provide practical advice on the problem of communicative competence. However, the changes invent new hardware, and this leads to search for new mechanisms that may influence the communicative competence. So the question will always be open.*

Key words: integration; information and communication technologies; communicative competence

Ильчишин Наталия Миронівна, викладач кафедри іноземних мов Інституту гуманітарних та соціальних наук Національного університету «Львівська політехніка»

E-mail: nilchyshyn@ukr.net

📖 Список використаних джерел

1. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України, голов. ред. В. Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
2. Загородна О. Ю. Формування комунікативної професійної компетентності студентів економічних спеціальностей засобами інноваційних технологій: автореф. дис. на здоб. наук ступеня канд. пед. наук: 13.00.04. Вінниця, 2010. 20 с.
3. Литвин А. В. Інформатизація професійно-технічних навчальних закладів будівельного профілю: монографія. Львів: Компанія «Манускрипт», 2011. 498 с.
4. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / Курлянд З. Н., Хмелюк Р. І., Семенова А. В. та ін.; за ред. З. Н. Курлянд. 3-тє вид. Київ: Знання, 2007. 495 с.
5. Романова С. П. Информационные технологии и их роль в формировании личностно-ориентированного образования. *Дистанционное обучение – образовательная среда XXI века*: материалы III междуна. науч.-метод. конф. Минск, 13-15 ноября 2003 г.
6. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии. Москва: Народное образование: учеб. пособ., 1998. 256 с.
7. Жуковська А. Л. Комп'ютерні технології навчання як запорука якісної освіти у світлі сучасних новітніх інформаційних досягнень. URL: <http://studentam.net.ua/content/view/7557/97/>
8. Івашук К. О. Інформаційно-комунікаційні технології – як сучасний засіб навчання в освіті URL: <http://klasnaocinka.com.ua/ru/article/informatsiino-komunikatsiino-tekhnologiyi-yak-suc.html>

Дата надходження до редакції
авторського оригіналу: 24.02.2019